व्यवसायशिक्षण वप्रशिक्षण संचालनालय
महाराष्ट्रराज्य,मुंबई

नागरीकांची सनद

प्रस्तावना

शिल्प कारागिर प्रशिक्षण (औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था योजना) भारत सरकारने १९५० साली सुरु केली व १९५६ साली राज्य शासनास अंमलबजावणीसाठी हस्तांतरित करण्यांत आली. औद्योगिक प्रशिक्षणाद्वारे कारखान्यांना लागणारे कुशल कारागीर तयार करण्यांत येतात. त्याचबरोबर युवकांना स्वयंरोजगारासाठी आवश्यक असलेले कौशल्ये निर्माण करण्यांत येतात. जे विद्यार्थी पदवी किंवा पदविका अभ्यासक्रमांत एकतर कमी गुण असल्यामुळे किंवा आर्थिक परिस्थिती कुमकुवत असल्यामुळे प्रवेश घेवू शकत नाहीत. असे विद्यार्थी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेमध्ये प्रवेश घेतात. सद्य:स्थितीत एका जागेसाठी सरासरी १० अर्ज प्राप्त होतात.

सध्याच्या मुक्त बाजारपेठ व जागतिकीकरणामुळे कुशल कारागीरांना मोठया प्रमाणात मागणी असून त्यांना मिळणा-या सरासरी वेतनांतसुध्दा चांगलीच वाढ झालेली आहे. सद्य:स्थितीत राज्यात १२१ विविध व्यवसाय अभ्यासक्रम राबविले जातात. इ. ८ वी, १० वी व १२वी उत्तीर्ण विद्यार्थ्यांसाठी ६ महिने, ०१ वर्ष , ०२ वर्ष व ०३ वर्ष मुदतीचे अभ्यासक्रम राबविले जातात. या योजनेतून उत्तीर्ण विद्यार्थ्यांकरिता औद्योगिक कारखान्यांत एक ते दोन वर्ष मुदतीचे प्रशिक्षण शिकाऊ उमेदवारी योजनेंतर्गत दिले जाते.

शासनाने उद्योग क्षेत्रात मोठया प्रमाणांत होणारी गुंतवणूक लक्षात घेता, मागील तीन वर्षात सतत या योजनेसाठी वाढीव तरतूद केलेली आहे. त्यामुळे कमकुवत गरीब विद्यार्थ्यांसाठी प्रशिक्षणाच्या अधिक चांगल्या सोई उपलब्ध होत आहेत.

सद्य:स्थितीत राज्यातील ३५८ तालुक्यात ४१६ शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था व ३५० अशासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण केंद्र सुरु असून त्यांची एकूण प्रवेशक्षमता १५४७१० इतकी आहे.

<u>विभागाची सर्वसामान्य उद्दिष्टे</u>

व्यवसाय शिक्षणाचे महत्व ओळखून व्यवसाय शिक्षणाच्या विविध योजना राज्यात राबविणे, उच्च शिक्षणाकडे जाणा-या युवकांचा लोंढा व्यवसाय शिक्षणाकडे वळवून बेरोजगारीवर मात करणे व निरुपयोगी शिक्षणावर होणारा खर्च कमी करणे तसेच राज्यातील महिला मागासवर्गीय समाज, अपंग या सर्वांना व्यवसाय शिक्षणाच्या समान संधी उपलब्ध करुन देणे, राज्यातील उद्योग धंद्याना लागणारे कुशल मनुष्यबळ प्रशिक्षित करुन त्याचा सातत्याने पुरवठा करणे व प्रगत तंत्रज्ञानाला सामोरे जाण्यासाठी कामगारांना अद्यावत तंत्रज्ञानाचे प्रशिक्षण देणे.

रचना

व्यवसाय शिक्षणाच्या विविध योजना तालुका व जिल्हा स्तरावर राबविण्यांकरिता संचालनालयाकडे राज्य स्तरावर संचालक (प्रशिक्षण) व संचालक (व्यवसाय शिक्षण) यांचे कार्यालय असून संचालनालयाच्या स्तरावर विविध प्रशिक्षण योजनांच्या धोरणात्मक बाबींवर निर्णय घेण्यांत येतात. तसेच तालुका तथा जिल्हा स्तरावर ज्या विविध योजना राबविण्यांत येतात त्यांचे पर्यवेक्षण आणि संनियंत्रण करण्यांकरिता प्रादेशिक स्तरावर सहसंचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण यांची कार्यालये आहेत. जिल्हास्तरावर या योजनांचे पर्यवेक्षण व सनियंत्रण करण्यांकरिता जिल्हा व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण यांची कार्यालये आहेत. संस्थास्तरावर या योजनांची अंमलबजावणी व पर्यवेक्षण संस्थाप्रमुख करतात.

कार्यपूर्तीचे वेळापत्रक

व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयामार्फत पुरविण्यांत येणा-या सेवांच्या कार्यपूर्तीचे वेळापत्रक परिशिष्ठ ०२ मध्ये सादर करण्यांत आलेले आहे.

नियम / शासन निर्णय

या विभागाच्या संबंधित नियम अथवा महत्वाचे शासन निर्णय www.dvet.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध आहेत. या विभागाकडून वेळोवेळी निर्गमित होणा-या नियम, सूचना तथा शासन निर्णयाची माहिती वरील संकेतस्थळावर अद्ययावत करण्यांत येते.

गा-हाणी / तक्रारी यांचे निराकरण

कार्यपूर्तीस होणारा विलंब वा अन्य काही गा-हाणी असल्यास त्या संबंधीचे परिच्छेद ०२ मध्ये नमूद केलेल्या अधिका-यांकडे तक्रारी नोंदविता येतील.

जनसामान्यांकडून सूचना

नागरिकांची सनद सर्वसामान्य नागररिकांच्या छाननीसाठी नेहमीच खुली असेल व सन्माननीय नागरीकांच्या बहुमुल्य सूचनांचा गांभीर्यपूर्वक विचार करुन त्या त्या वेळोवेळी सुधारणा घडवून आणता येतील. व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयाच्या अधिनस्त येणा-या सेवा उपभोगणा-या नागररिकांना आपले हक्क मांडण्यासाठी सनद नेहमी सहकार्य करेल.

नागरिकांच्या सनदेची अंमलबजावणी

व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय सनदेची अंमलबजावणी करण्यांस कटीबध्द आहे. संचालनालयाच्या अधिपत्याखालील येणा-या सेवा कर्तव्यभावनेने व कार्यतत्परतेने उपलब्ध करुन देण्यांची हमी देत आहे. या सेवा पुरविताना नागरिकांना सौजन्यपूर्वक वागणूक देण्यांची जबाबदारी विभागातील प्रत्येक अधिकारी / कर्मचारी यांची राहील.

परिशिष्ठ -२
कार्यपूर्तीचे वेळापत्रक

कार्यासन क्रमांक	विभागाकडून / कार्यासनाकडून पुरविण्यांत येणारी सेवा	आवश्यक कागदपत्रांची पूर्तता केल्यानंतर किती कालावधीत सेवा पुरविली जाते	सेवा पुरविणारा अधिकारी / कर्मचारी (दालन क्रमांक व दूरध्वनी / विस्तार क्रमांक)	सेवा विहीत कालावधीत पुरविली न गेल्यास ज्यांचेकडे तक्रार करता येईल तो अधिकारी (दालन क्रमांक, दुरध्वनी / विस्तारीत क्रमांक)
१२	**खाजगी कायम विना अनुदान तत्वावर नवीन औ.प्र.केंद्र सुरु करणे / विद्यमान औ.प्र.केंद्रात नवीन व्यवसाय / जादा तुकडी सुरु करणेबाबत** इच्छुक व्यवस्थापनाकडून अर्ज मागविणे संबंधित जिल्हा व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण अधिकारी कार्यालयामध्ये माहिती पुस्तिका व अर्ज रु ५००/- किंमतीत उपलब्ध परिपूर्ण भरलेला अर्ज संबंधित जिल्हा व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण अधिकारी कार्यालयाकडे सादर करणे शासनाकडून परवानगी मिळाल्यानंतर डी.जी.ई.टी, नवी	महाराष्ट्र शासकीय कर्मचा-यांच्या बदल्यांचे विनियमन शासकीय कर्तव्य पार पडण्यासाठी होणा-या विलंबास प्रतिबंध अधिनियम २००५ मधील प्रकरण क्रमांक ३ च्या कलम १०(१) मधील तरतुदीस अनुसरुन तात्काळ नस्ती शक्यतो त्याच दिवशी किंवा दुस-या दिवशी आणि तातडीच्या स्वरुपाची नस्ती ४ दिवसात निकाली काढण्यांत येईल अन्य विभागाशी संबंधित नसलेल्या नस्तीवर ४५ दिवसांचे आत व दुस-या विभागाची	सहा.प्रशि. सल्लागार (तां) अधिक्षक वरिष्ठ लिपीक (चौथा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक ३५३ तसेच संबंधित औ.प्र.संस्थेचे प्राचार्य	सहसंचालक (दुसरा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक ३०९

	दिल्ली यांचेकडून संलग्नता प्राप्त करुन घेणे.	बाब अंतर्भूत असलेल्या व त्या विभागाचे अभिप्राय आवश्यक असलेल्या नस्तीवर ३ महिन्याच्या आत निर्णय घेवून कार्यवाही करण्यांत येईल.		
१७	परिक्षा विभाग - महाराष्ट्र राज्यामध्ये ४१६ शासकीय औ.प्र.संस्था व ३१० खाजगी औ.प्र.केंद्र कार्यरत आहेत त्या संस्थांमध्ये खालील योजनेमध्ये विहित कालावधीसाठी प्रवेश दिले जातात व त्यांचे प्रशिक्षण पूर्ण झाल्यानंतर महाराष्ट्र व केंद्र शासन स्तरावर विविध परिक्षा घेतल्या जातात. अ) केंद्र शासन स्तरावरील संचालनालयामार्फत घेण्यांत येणा-या परिक्षा (१) शिल्प कारागिर प्रशिक्षण योजना (२) शिकाऊ उमेदवारी प्रशिक्षण योजना (३) सेंटर ऑफ एक्सलन्स योजना (४) प्रशिक्षणार्थी कौशल्य स्पर्धा परिक्षा (सीटीएस) अखिल भारतीय स्तर (५) प्रशिक्षणार्थी कौशल्य स्पर्धा परिक्षा (एटीएस) अखिल भारतीय स्तरावरील विभागीय व अखिल भारतीय स्तर	महाराष्ट्र शासकीय कर्मचा-यांच्या बदल्यांचे विनियमन शासकीय कर्तव्य पार पाडण्यासाठी होणा-या विलंबास प्रतिबंध अधिनियम २००५ मधील प्रकरण क्रमांक ३ च्या कलम १०(१) मधील तरतूदीस अनुसरुन तात्काळ नस्ती शक्यतो त्याच दिवशी किंवा दुस-या दिवशी आणि तातडीच्या स्वरुपाची नस्ती ४ दिवसात निकाली काढण्यांत येईल अन्य विभागाशी संबंधित नसलेल्या नस्तीवर ४५ दिवसांचे आत व दुस-या विभागाची बाब अंतर्भूत असलेल्या व त्या विभागाचे अभिप्राय	सहा.संचालक (तां) प्रमुख लिपीक वरिष्ठ लिपीक (तिसरा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक ३३१ तसेच संबंधित औ.प्र.संस्थेचे प्राचार्य	सहसंचालक (दुसरा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक ३०९

	ब) महाराष्ट्र शासन स्तरावर खालील परीक्षा घेतल्या जातात (१)एस.सी.व्ही.टी. अंतर्गत अभ्यासक्रमाच्या परिक्षा (२) आर्टिझन टु टेक्नोक्रॅट (तृतीय स्तर परिक्षा) (३) एम.एस.ई.बी. / जिल्हा परिषद / शासन निर्णयाद्वारे मान्यता प्राप्त व इतर आस्थापनांचे प्रयोजित उमेदवारांच्या एस.सी.व्ही.टी. अंतर्गत परिक्षा (४) खाजगी उमेदवारांसाठी पूर्व चाचणी परिक्षा (५) एव्हीएशन ट्रेनिंग इन्स्टिटयूट (६) प्रशिक्षणार्थी कौशल्य स्पर्धा परिक्षा (विभागीय स्तर) (सी.टीएस) (७) निदेशक कौशल्य स्पर्धा परिक्षा (जिल्हा, विभागीय व राज्यस्तर) क) एम.ई.एस योजनेच्या परीक्षा (१) डि.जी.ई.टी ने मान्यता दिलेल्या असेसमेंट बॉडी कडून घेण्यांत येतात.	आवश्यक असलेल्या नस्तीवर ३ महिन्यांच्या आत निर्णय घेवून कार्यवाही करण्यांत येईल.		
१८	<u>**लोकसेवा केंद्र योजना -**</u> अशिक्षित, कमी शिक्षित, अर्धवट शाळा सोडलेले, शिक्षित पण बेरोजगार, कारखाने बंद झाले म्हणून बेरोजगार झालेले उमेदवार अशा लाभार्थ्यांसाठी प्रशिक्षण व काम यासाठी योजना तयार करण्यांत आली. शासनाने औद्योगिक	योजना राबविण्याचे (जनतेला सेवा देण्यांचे) सविस्तर वेळापत्रक औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेत प्रचार्य ठरवितात व ते वेळोवेळी प्रकाशित केले जाते.	सहा.प्रशि. सल्लागार(तां) अधिक्षक अधिक्षक (तां) (चौथा व पाचवा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४	सहसंचालक (चौथा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक ३३७

	प्रशिक्षणासाठी मोठया प्रमाणात पायाभूत सुविधा निर्माण केलेल्या आहेत. त्याचा वापर नियमित कामानंतर, सुट्टीच्या दिवशी करुन याचा फायदा उपरोक्त घटकासाठी करण्यांचा तसेच सामाईक सुविधा निर्माण करुन प्रशिक्षित उमेदवारांना यंत्रसामुग्री उपलब्ध करुन देणे व त्यांचे सेवागट स्थापन करुन त्यांना कामाच्या जगात प्रवेश करण्यास सहकार्य करणे या उद्देशाने सन २००५ पासून प्रत्येक शासकीय औ.प्र. संस्थेमध्ये लोकसेवा केंद्र स्थापन सुरु करण्यांचा धोरणात्मक निर्णय घेण्यांत आला.		विस्तारीत क्रमांक ३५१ तसेच संबंधित औ.प्र.संस्थेचे प्राचार्य	
१८	**मागेल त्याला प्रशिक्षण योजना** - अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, विमुक्त जाती, भटक्या जमाती व विशेष मागास प्रवर्गातील उमेदवारांना शासकीय औ.प्र. संस्थांमध्ये अल्प मुदतीचे प्रशिक्षण देऊन प्रशिक्षित करणे व स्वयंरोजगार सुरु करण्यासाठी मार्गदर्शन करणे व त्यातील काही व्यवसायांसाठी टुलकिट्स देण्यांची योजना शासनाने वंचित घटकासाठी सुरु केली. त्याकरिता सन २००३ साली राज्यातील सर्व शासकीय औ.प्र. संस्थांमधून मागेल त्याला प्रशिक्षण ही योजना	योजना राबविण्याचे (जनतेला सेवा देण्यांचे) सविस्तर वेळापत्रक औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेत प्रचार्य ठरवितात व ते वेळोवेळी प्रकाशित केले जाते.	सहा.प्रशि. सल्लागार(तां) अधिक्षक अधिक्षक (तां) (चौथा व पाचवा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक ३५१ तसेच संबंधित औ.प्र.संस्थेचे प्राचार्य	सहसंचालक (चौथा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक ३३७

	राबविण्यांचा धोरणात्मक निर्णय घेण्यांत आला.			
१८	**<u>मॉड्युलर एम्प्लॉएबल स्किल्स-</u>** देशामध्ये व्यावसायिक कौशल्य असलेल्या घटकांचे प्रमाण ५ टक्के आहे. विकसित देशांमध्ये तेच प्रमाण ५० टक्केहून अधिक आहे. देशामधील असंघटीत क्षेत्रात काम करणा-या उमेदवार, बेरोजगार, ५ वी उत्तीर्ण उमेदवार या सर्व घटकांना समाजाच्या / कारखान्याच्या गरजेनूसार अल्प मुदतीचे प्रशिक्षण देवून त्यांचे कौशल्य तपासून एन.सी.व्ही.टी. चे प्रमाणपत्र देण्यांत येते. याद्वारे व्यावसायिक प्रशिक्षित उमेदवार मोठ्या प्रमाणावर उपलब्ध होतील या योजनेकरिता केंद्र शासन सहाय्य करणार आहे व उत्तीर्ण उमेदवारास प्रशिक्षण शुल्क व परिक्षा शुल्क केंद्र शासनामार्फत परत केले जाणार आहे. याकरिता सन २००८ मध्ये राज्यातील सर्व शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये एमईएस ही योजना राबविण्याचा धोरणात्मक निर्णय घेण्यात आला. या योजनेंतर्गत विविध अशा ६९ सेक्टर मधील १४०२ अभ्यासक्रम तयार करण्यांत आले असून याची प्रशिक्षणाची सुविधा शासकीय / अशासकीय व्ही.डी.पी मध्ये	योजना राबविण्याचे (जनतेला सेवा देण्यांचे) सविस्तर वेळापत्रक औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेत प्रचार्य ठरवितात व ते वेळोवेळी प्रकाशित केले जाते.	सहा.प्रशि. सल्लागार(तां) अधिक्षक अधिक्षक (तां) (चौथा व पाचवा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक ३५१ तसेच संबंधित औ.प्र.संस्थेचे प्राचार्य	सहसंचालक (चौथा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक ३३७

	उपलब्ध आहे. सद्य:स्थितीत १,२०,००० उमेदवारांनी या योजनेचा लाभ घेतला आहे.			
१८	**विशेष केंद्रीय सहाय्य योजना -** राज्यातील आदिवासींच्या कल्याणासाठी विविध योजना राबविण्यासाठी केंद्र शासनाकडून विशेष केंद्रीय सहाय्य योजनेंतर्गत निधी प्राप्त होतो. या योजनेंतर्गत आयुक्त आदिवासी विकास विभाग, यांचे मार्फत निधी वितरीत केला जातो. निधीच्या उपलब्धतेनुसार आदिवासींच्या योजना राबविण्यांत येतात.	योजना राबविण्याचे (जनतेला सेवा देण्यांचे) सविस्तर वेळापत्रक औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेत प्रचार्य ठरवितात व ते वेळोवेळी प्रकाशित केले जाते.	सहा.प्रशि. सल्लागार(तां) अधिक्षक अधिक्षक (तां) (चौथा व पाचवा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक ३५१ तसेच संबंधित औ.प्र.संस्थेचे प्राचार्य	सहसंचालक (चौथा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक ३३७
१८	**सुवर्ण जयंती शहरी रोजगार योजना -** या योजनेंतर्गत दारिद्रय रेषेखालील कुटुंबातील व्यक्तिना प्रशिक्षण देणे आणि त्यांना रोजगाराची संधी उपलब्ध करुन देणे यासाठी Skill Training For Emloyment Promotion Amongst the Urban Popor (STEP-UP) या घटकाची अधिक प्रभावीपणे अंमलबजावणी करता यावी म्हणून केंद्र शासनाने सुस्पष्ट मागदर्शक तत्वे (**Operational Guidelines**) निर्गमित	योजना राबविण्याचे (जनतेला सेवा देण्यांचे) सविस्तर वेळापत्रक औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेत प्रचार्य ठरवितात व ते वेळोवेळी प्रकाशित केले जाते.	सहा.प्रशि. सल्लागार(तां) अधिक्षक अधिक्षक (तां) (चौथा व पाचवा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक ३५१ तसेच संबंधित जिल्हयाचे शासकीय व अशासकीय व्होकेशनल ट्रेनिंग प्रोव्हाईडर्स	सहसंचालक (चौथा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक ३३७

	केलेल आहेत. सुवर्ण जयंती शहरी रोजगार योजनेंतर्गत दारिद्र रेषेखालील व्यक्तींना त्यांच्या रोजगारासाठी द्यावयाचे प्रशिक्षण हे राष्ट्रीय कौशल्य विकास धोरण (**National Skill Development Policy**) च्या धर्तीवर देण्यांत येते. सदर योजनेस शासन निर्णय दिनांक २५.०१.२०१० अन्वये मंजुरी देण्यांत आलेली आहे. या येजनेंतर्गत आयुक्त, नगर परिषद संचालनालय यांचे मार्फत निधी वितरीत केला जात असून तो निधी जिल्हास्तरावर जि.व्य.शि.व. प्र. अधिकारी यांना वितरीत करण्यांत येतो व त्यांचे मार्फत जिल्हयातील संस्थांमार्फत प्रशिक्षण कार्यक्रम राबविण्यांत येतात. सदरची योजना ही व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, आयुक्त नगर परिषद संचालनालय, मुख्याधिकारी, नगर परिषद, प्रशिक्षण संथांचे संस्थाप्रमुख व जिल्हयातील नोडल संस्था यांच्या समन्वयाने राबण्यिांत येते.			
१८	**अल्पसंख्याक विकास योजना -** राज्यातील अल्पसंख्यांक समाजातील बेरोजगार व होतकरु युवक / युवतींना	योजना राबविण्याचे (जनतेला सेवा देण्यांचे) सविस्तर वेळापत्रक	सहा.प्रशि. सल्लागार(तां) अधिक्षक अधिक्षक (तां)	सहसंचालक (चौथा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक

	व्यवसायाभिमुख शिक्षणाच्या संधी उपलब्ध करुन देवून त्यांना रोजगाराभिमुख प्रशिक्षण कार्यक्रम कार्यान्वित केला आहे. त्यानुसार राज्यातील अल्पसंख्यांक समाजातील बेरोजगार युवक / युवतींसाठी राज्यातील औ.प्रसंस्थांमध्ये राबविण्यांत येतात. या योजनेंतर्गत अवश्यक निधी अल्पसख्यांक विकास विभागामार्फत उपलब्ध करुन दिला जातो.	औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेत प्रचार्य ठरवितात व ते वेळोवेळी प्रकाशित केले जाते.	(चौथा व पाचवा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक ३५१ तसेच संबंधित औ.प्र.संस्थेचे प्राचार्य	२६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक ३३७
१८	**<u>आर्टिझन टु टेक्नोक्रॅट</u>** - विविध उद्योगधंदे, कारखाने, इन्फॉर्मल सेक्टरमध्ये तसेच व्यक्तिगतरित्या काम करणारे कारागिर, इयत्ता १ ली ते १० वी पर्यंत गळती झालेले विद्यार्थी , इयत्ता १० वी / १२ वी अनुत्तीर्ण विद्यार्थी, प्रौढ महिला, विधवा, महिला, बंद पडलेल्या कारखान्यांचे कामगार / मिल कामगार/ स्वेच्छा निवृत्ती दिलेले कामगार तसेच पारंपारिक व्यवसाय करणारे कामगार इत्यादी गरजू पुरुष / महिला उमेदवारांना त्यांच्या गरजेनुसार व्यवसाय प्रशिक्षण देवून तसेच त्यांच्या कौशल्याच्या स्तरावर प्रमाणपत्र देवून मुख्य प्रवाहात सामील करणे, तसेच कारागिरांची सर्वसाधारण	योजना राबविण्याचे (जनतेला सेवा देण्यांचे) सविस्तर वेळापत्रक औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेत प्रचार्य ठरवितात व ते वेळोवेळी प्रकाशित केले जाते.	सहा.प्रशि. सल्लागार(तां) अधिक्षक अधिक्षक (तां) (चौथा व पाचवा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक ३५१ तसेच संबंधित औ.प्र.संस्थेचे प्राचार्य	सहसंचालक (चौथा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक ३३७

	कौशल्य तपासणी करुन त्यांच्या नैपुण्यतेचा दर्जा ठरविणे व त्यांना प्रमाणपत्र देणे, जेणेकरुन त्यांना देशात अगर परदेशात त्यांच्या कारागिरांच्या दर्जानुसार काम उपलब्ध व्हावे तसेच शिक्षणापासून वंचित राहणा-या विद्यार्थ्यांना सर्वोत्कृष्ट व्यवसायिक प्रशिक्षण देण्यासाठी तसेच अनौपचारीक क्षेत्रातील कुशल कारागीर तसेच औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमधुन उत्तीर्ण उमेदवारांना सध्याच्या तंत्र / व्यवसाय शिक्षण पध्दतीमध्ये संबंधित व्यवसायामध्ये पदविका / पदवी पर्यंतचे शिक्षण घेण्यांची संधी उपलब्ध करुन देण्याच्या उद्दीष्ट पूर्तीसाठी आर्टिझन टु टेक्नोक्रॅट ही योजना सुरु करण्यांत आलेली आहे. यामध्ये अल्पकुशल कारागिर ते अतिकुशल कारागिर (कौशल्य स्तर ०१ ते ४) व तंत्रज्ञ ते विशेष तज्ञ (पाचवा आणि सहावा) असे सहा स्तर आहेत.			
१९	**<u>पब्लीक प्रायव्हेट पार्टनरशिपद्धारे देशातील १३९६ शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांचे दर्जावाढ करणे</u>** राज्यात एकूण ४०७ औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांचा	महाराष्ट्र शासकीय कर्मचा-यांच्या बदल्यांचे विनियमन शासकीय कर्तव्य पार पाडण्यासाठी होणा-या विलंबास प्रतिबंध अधिनियम २००५ मधील प्रकरण	निरिक्षक अधिक्षक (तां) प्रमुख लिपीक (पाचवा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक	सहसंचालक (दुसरा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक ३०९

	दर्जा वाढ करुन दिले जाणारे प्रशिक्षण कारखान्यांतील नवीन तंत्रज्ञानाच्या गरजेशी सुसंगत होण्यासाठी व जागतिक दर्जाचे कुशल मनुष्यबळ तयार करण्यांसाठी राज्यातील २६६ औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांचा दर्जावाढ केंद्र शासन पुरस्कृत Public Private Partnership योजनेंतर्गत करण्यांत येणार आहे. या योजनेत औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांकरिता एका Industry Partner ची सहयोगी उद्योग म्हणुन निवड करण्यांत येवून संबंधित Industry Partner (IMC अध्यक्ष) राज्य शासन व केंद्रशासन यांच्या त्रिपक्षीय सामंजस्य करार केला जातो. या Industry Partner च्या अध्यक्षतेखाली संस्था व्यवस्थापन समिती (IMC) स्थापन करावयाची असून समितीत परिसरातील अन्य चार Industry Partner सभासद असतात. तसेच शासनाचे सहा प्रतिनिधी असून प्राचार्य हे सदस्य सचिव असणार आहेत. संस्था व्यवस्थापन समिती IMC ला सोसायटी नोंदणी कायदा १८६० अंतर्गत नोंदणी करुन शैक्षणिक व आर्थिक	क्रमांक ३ च्या कलम १०(१) मधील तरतुदीस अनुसरुन तात्काळ नस्ती शक्यतो त्याच दिवशी किंवा दुस-या दिवशी आणि तातडीच्या स्वरुपाची नस्ती ४ दिवसात निकाली काढण्यांत येईल अन्य विभागाशी संबंधित नसलेल्या नस्तीवर ४५ दिवसांचे आत व दुस-या विभागाची बाब अंतर्भूत असलेल्या व त्या विभागाचे अभिप्राय आवश्यक असलेल्या नस्तीवर ३ महिन्यांच्या आत निर्णय घेवून कार्यवाही करण्यांत येईल.	३५० तसेच संबंधित औ.प्र.संस्थेचे प्राचार्य	

	स्वायत्तता देण्यांत आलेली आहे. सदर समितीच्या नावाने राष्ट्रीयकृत बँकेत उघडण्यांत आलेल्या खात्यामध्ये प्रत्येकी रु २.५० कोटी रक्कम व्याजमुक्त कर्ज रुपाने केंद्रशासनाकडून जमा केले जातात. या कर्जाच्या रकमेतून संस्थेचा गुणात्मक विकास करावयाचा असून विविध उपक्रम राबवून महसूल वाढवावयाचा आहे. या व्याजमुक्त कर्जाची परतफेड ११ व्या वर्षापासुन ३० वर्षापर्यंत समान २० हप्त्यात समितीने राबवायची आहे. सन २००७ - ०८ पासून या योजनेची अंमलबजावणी देशात तसेच राज्यात सुरु झालेली आहे. या याजनेंतर्गत सन २००७ - ०८ या वर्षात राज्यातील ६२, २००८ - ०९ मध्ये ५५ व २००९-१० मध्ये ६० संस्थांचा यात समावेश करण्यांत आलेला असून प्रत्येकी रु २.५० कोटी व्याजमुक्त कर्ज रुपाने समितीच्या बँक खात्यात जमा झालेले आहेत. सन २०१० - ११ मध्ये ६० शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांचा समावेश करण्यांचे प्रस्तावित असून			

	राज्यातील उर्वरित संस्थांचा केंद्र शासनाच्या निर्देशानुसार पुढील वर्षी समावेश करण्यांत येणार आहे.			
२०	**<u>कुशल कारागिरांसाठी परदेशात नोकरीच्या संधी वाढविणे-</u>** जगात २०२० पर्यंत ४६ मिलीयन मनुष्यबळांची आवश्यकता भासणार आहे व सगळयात तरुण देश म्हणून देशात मोठ्या प्रमाणात मुनष्यबळ उपलब्ध होणार आहे. देशाची गरज भागवून अधिकचा मुनष्यबळ परदेशात उपलब्ध करुन देणे व त्याजोगे त्याची प्रगती होणे व कारागिराला समाजात मानाचे स्थान मिळणे यासाठी जागतिक पातळीवर प्रमाणपत्र देण्यासाठी इतर देशांशी करार करणे ही गरज निर्माण झालेली आहे. त्याकरिता शासनाने व्हेटासेस (ऑस्ट्रेलिया) या ऑस्ट्रेलियन एजन्सी सोबत फेब्रुवारी २००८ मध्ये सामंजस्य करार केला आहे. या निर्णयाचा फायदा औ.प्र.संस्थांमधून प्रशिक्षित व जे ऑस्ट्रेलिया येथे जाऊन काम करु इच्छितात असे सर्व विद्यार्थ्यांना होईल.	योजना राबविण्याचे (जनतेला सेवा देण्यांचे) सविस्तर वेळापत्रक औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेत प्रचार्य ठरवितात व ते वेळोवेळी प्रकाशित केले जाते.	सहाय्यक संचालक (तां) निरिक्षक वरिष्ठ लिपीक (चौथा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक ३५० तसेच संबंधित औ.प्र.संस्थेचे प्राचार्य	सहसंचालक (दुसरा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक ३०९

२०	**<u>उत्पादनाभिमुख प्रशिक्षण योजना -</u>** औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेतील प्रशिक्षणार्थ्यांना दिल्या जाणा-या कौशल्यात वाढ व्हावी त्याचप्रमाणे गरीब विद्यार्थ्यांना कमवा व शिका यासाठी उत्पादनाभिमुख प्रशिक्षण योजना राज्यात प्रथमच सुरु केली आहे याचा लाभ संस्थेला व विद्यार्थ्यांना प्रशिक्षणाच्या दरम्यान होतो. त्याकरिता सन २००२ पासून राज्यातील सर्व औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये ही योजना राबविण्याचा निर्णय घेण्यात आलेला आहे. या निर्णयाचा फायदा औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये विविध प्रकारची बाहेरील कामे स्विकारुन संस्थेतील साधन सामुग्रीचा महत्तम वापर करुन महसूल शासनास जमा करण्यांत येतो.	महाराष्ट्र शासकीय कर्मचा-यांच्या बदल्यांचे विनियमन शासकीय कर्तव्य पार पाडण्यासाठी होणा-या विलंबास प्रतिबंध अधिनियम २००५ मधील प्रकरण क्रमांक ३ च्या कलम १०(१) मधील तरतुदीस अनुसरुन तात्काळ नस्ती शक्यतो त्याच दिवशी किंवा दुस-या दिवशी आणि तातडीच्या स्वरुपाची नस्ती ४ दिवसांत निकाली काढण्यांत येईल अन्य विभागाशी संबंधित नसलेल्या नस्तीवर ४५ दिवसांचे आत व दुस-या विभागाची बाब अंतर्भूत असलेल्या व त्या विभागाचे अभिप्राय आवश्यक असलेल्या नस्तीवर ३ महिन्यांच्या आत निर्णय घेवून कार्यवाही करण्यांत येईल.	सहाय्यक संचालक (तां) निरिक्षक वरिष्ठ लिपीक (चौथा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक ३३५ तसेच संबंधित औ.प्र.संस्थेचे प्राचार्य	सहसंचालक (दुसरा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक ३०९

२०	<u>**आदिवासी रोजगाराभिमुख व्यवसाय शिक्षणांचे सार्वत्रिकीकरण करणे -**</u> २८ शासकीय आश्रमशाळांचे रुपांतर व्होकेशनल ट्रेनिंग सेंटरमध्ये करण्याची योजना देशात प्रथमच राबविण्यांत आली. याद्वारे ८ वी व १० वी दरम्यान तांत्रिक शिक्षण व तद्नंतर आयटीआयच्या प्रशिक्षणाची सोय आश्रमशाळेतच करण्यात आली आहे. याकरिता सन २००४ मध्ये आदिवासी उमेदवारांसाठी व्यावसाय शिक्षणाच्या व प्रशिक्षणाच्या संधी उपलब्ध करुन देण्यासाठी आदिवासी रोजगाराभिमुख व्यावसाय शिक्षणाचे सार्वत्रिकीकरण करणे या अंतर्गत १२ योजना राबविण्याबाबतचा धोरणात्मक निर्णय घेण्यांत आला आहे. <u>या योजनांमध्ये आदिवासी महिलांकरिता आदिवासी औ.प्र.संस्थांमध्ये विविध व्यावसायांमध्ये प्रशिक्षणाच्या संधी उपलब्ध करण्यांत आलेल्या आहेत.</u> या योजनेमुळे दरवर्षी ७००० आदिवासी विद्यार्थ्यांना प्रशिक्षणाचा लाभ होणार आहे. तसेच आदिवासी विद्यार्थ्यांसाठी विद्यावेतन दरमहा रु.६०/- देण्यांत येत होते आता या योजनेंतर्गत वसतिगृहात	महाराष्ट्र शासकीय कर्मचा-यांच्या बदल्यांचे विनियमन शासकीय कर्तव्य पार पाडण्यासाठी होणा-या विलंबास प्रतिबंध अधिनियम २००५ मधील प्रकरण क्रमांक ३ च्या कलम १०(१) मधील तरतुदीस अनुसरुन तात्काळ नस्ती शक्यतो त्याच दिवशी किंवा दुस-या दिवशी आणि तातडीच्या स्वरुपाची नस्ती ४ दिवसात निकाली काढण्यांत येईल अन्य विभागाशी संबंधित नसलेल्या नस्तीवर ४५ दिवसांचे आत व दुस-या विभागाची बाब अंतर्भूत असलेल्या व त्या विभागाचे अभिप्राय आवश्यक असलेल्या नस्तीवर ३ महिन्यांच्या आत निर्णय घेवून कार्यवाही करण्यांत येईल.	सहाय्यक संचालक (तां) निरिक्षक वरिष्ठ लिपीक (चौथा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक ३३५ तसेच संबंधित औ.प्र.संस्थेचे प्राचार्य	सहसंचालक (दुसरा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक ३०९

	राहणा-या व वसतिगृहाबाहेर राहणा-या आदिवासी प्रशिक्षणार्थ्यांना अनुकमे रु.६००/, रु.५००/- प्रति माह निर्वाह भत्ता देण्यांत येतो.			
२०	**अल्पसंख्यांक समाजातील विद्यार्थ्यांसाठी मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजना** सन २००७ - ०८ या शैक्षणिक वर्षापासून अल्पसंख्यांक (मुस्लीम, पारसी, शीख, ख्रिश्चन, आणि बौध्द) समाजातील गुणवत्ताधारक विद्यार्थ्यांसाठी मा. पंतप्रधान भारत सरकार यांच्या १५ कलमी कार्यक्रमांतर्गत पोस्ट मॅट्रीक शिष्यवृत्ती योजना गेल्या तीन वर्षापासून लागू केलेली आहे. यामुळे अल्पसंख्यांक समाजातील आर्थिकदृष्टया दुर्बल असलेल्या गुणवत्ताधारक विद्यार्थ्यांना उच्च शिक्षणाची संधी मिळून त्यांच्यातील रोजगार क्षमता वाढणार आहे. सदरहू योजना ११ व्या पंचवार्षिक योजनेच्या कलावधीत (२००७ - १२) अंमलात आणावयाची आहे. तसेच चालू शैक्षणिक वर्ष २०१० - ११ या वर्षातही या योजनेची अंमलबजावणी प्रभावी पध्दतीने होणेसाठी राज्यातील सर्व प्रमुख	महाराष्ट्र शासकीय कर्मचा-यांच्या बदल्यांचे विनियमन शासकीय कर्तव्य पार पाडण्यासाठी होणा-या विलंबास प्रतिबंध अधिनियम २००५ मधील प्रकरण क्रमांक ३ च्या कलम १०(१) मधील तरतुदीस अनुसरुन तात्काळ नस्ती शक्यतो त्याच दिवशी किंवा दुस-या दिवशी आणि तातडीच्या स्वरुपाची नस्ती ४ दिवसांत निकाली काढण्यात येईल अन्य विभागाशी संबंधित नसलेल्या नस्तीवर ४५ दिवसांचे आत व दुस-या विभागाची बाब अंतर्भूत असलेल्या व त्या विभागाचे अभिप्राय आवश्यक असलेल्या नस्तीवर ३ महिन्यांच्या आत	सहाय्यक संचालक (तां) निरिक्षक वरिष्ठ लिपीक (चौथा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक ३३५ तसेच संबंधित औ.प्र.संस्थेचे प्राचार्य	सहसंचालक (दुसरा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक ३०९

	वृत्तपत्रांमध्ये उच्च शिक्षण संचालनालयाकडून जाहिरात देण्यात येते.	निर्णय घेवून कार्यवाही करण्यांत येईल.		
२०	**<u>महानगरपालिका क्षेत्रातील औद्योगक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये दुसरी व तिसरी व उर्वरित औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये दुसरी पाळी सुरु करणे.</u>** राज्याच्या औद्योगिकीकरणात झपाटयाने वाढ होत आहे. त्या अनुषंगाने आधुनिक तंत्रज्ञानासाठी आवश्यक असलेल्या कुशल मनुष्यबळाची गरज लघु, मध्यम आणि मोठया उद्योजकांना निर्माण झाली आहेत. व्यावसाय प्रशिक्षणाद्धारे निर्माण केले जाणारे कुशल मनुष्यबळ सद्य:स्थितीत कमी पडत आहे. त्यामुळे औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थातील व्यवसाय अभ्यासक्रमांच्या प्रवेश क्षमतेत वाढ होणे आवश्यक आहे. राज्यातील विद्यमान औद्योगिक प्रशिक्षण संथांच्या उपलब्ध यंत्रसामुग्रीचा महत्तम वपर करुन प्रशिक्षणार्थ्यांना व्यावसाय अभ्यासक्रमाच्या सुविधा उपलब्ध करुन देण्यांसाठी राज्यातील महापालिका क्षेत्रातील शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये दुसरी व तिसरी पाळी तसेच उर्वरित ठिकाणच्या शासकीय	महाराष्ट्र शासकीय कर्मचा-यांच्या बदल्यांचे विनियमन शासकीय कर्तव्य पार पाडण्यासाठी होणा-या विलंबास प्रतिबंध अधिनियम २००५ मधील प्रकरण क्रमांक ३ च्या कलम १०(१) मधील तरतुदीस अनुसरुन तात्काळ नस्ती शक्यतो त्याच दिवशी किंवा दुस-या दिवशी आणि तातडीच्या स्वरुपाची नस्ती ४ दिवसांत निकाली काढण्यांत येईल अन्य विभागाशी संबंधित नसलेल्या नस्तीवर ४५ दिवसांचे आत व दुस-या विभागाची बाब अंतर्भूत असलेल्या व त्या विभागाचे अभिप्राय आवश्यक असलेल्या नस्तीवर ३ महिन्यांच्या आत निर्णय घेवून कार्यवाही करण्यांत येईल.	सहाय्यक संचालक (तां) निरिक्षक वरिष्ठ लिपीक (चौथा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक ३३५ तसेच संबंधित औ.प्र.संस्थेचे प्राचार्य	सहसंचालक (दुसरा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक ३०९

	औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये दुसरी पाळी ऑगस्ट २०१० पासून सुरु झाली आहे.			
२१	**<u>शिकाऊ उमेदवारी योजनेच्या व्याप्तीत वाढ</u> -** औद्योगिक आस्थापनातील प्रशिक्षण (ऑन द जॉब ट्रेनिंग) हे शिकाऊ उमेदवारी योजनेंतर्गत थेट प्रशिक्षणासाठी औद्योगिक आस्थापनात पाठविण्यांत येते व तेथे त्यांचे प्रशिक्षण पूर्ण करण्यांत येते. दुस-या प्रकारात औ.प्र.संस्थेमधील उत्तीर्ण विद्यार्थी प्रत्यक्ष कामाचा अनुभव घेण्यासाठी शिकाऊ उमेदवार म्हणून प्रशिक्षण घेतात. दोन्ही प्रकाराची एन.सी.व्ही.टी. मार्फत परिक्षा घेऊन एकाच प्रकारचे प्रमाणपत्र दिले जाते. प्रशिक्षणादरम्यान उमेदवारांना दरमहा प्रथम वर्षी रु.१४४०/-, द्वितीय वर्षी रु.१७००/-, तृतीय वर्षी रु.१९७०/- व चौथ्या वर्षी रुपये २२२०/- विद्यावेतन औद्योगिक आस्थापनांकडून उमेदवारांना देण्यांत येते. शिकाऊ उमेदवारीच्या जागा ५०००० वरुन ७५००० पर्यंत वाढविण्यांचा निर्णय घेण्यांत आला. आदिवासी विद्यार्थ्यांना प्रशिक्षणादरम्यान उदरनिर्वाह चालविण्यासाठी दरमहा १०००/- निर्वाह भत्ता देण्यांचा	महाराष्ट्र शासकीय कर्मचा-यांच्या बदल्यांचे विनियमन शासकीय कर्तव्य पार पाडण्यासाठी होणा-या विलंबास प्रतिबंध अधिनियम २००५ मधील प्रकरण क्रमांक ३ च्या कलम १०(१) मधील तरतुदीस अनुसरुन तात्काळ नस्ती शक्यतो त्याच दिवशी किंवा दुस-या दिवशी आणि तातडीच्या स्वरुपाची नस्ती ४ दिवसात निकाली काढण्यांत येईल अन्य विभागाशी संबंधित नसलेल्या नस्तीवर ४५ दिवसांचे आत व दुस-या विभागाची बाब अंतर्भूत असलेल्या व त्या विभागाचे अभिप्राय आवश्यक असलेल्या नस्तीवर ३ महिन्यांच्या आत निर्णय घेवून कार्यवाही करण्यांत येईल.	सहा.प्रशि. सल्लागार(तां) वरिष्ठ लिपीक (पहिला मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक ३५० तसेच संबंधित औ.प्र.संस्थेचे प्राचार्य	सहसंचालक (दुसरा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक ३०९

	निर्णय घेण्यांत आला. सद्य:स्थितीत ५०००० विद्यार्थी या योजनेचा लाभ घेतात. विद्यार्थी प्रशिक्षित झाल्यानंतर त्याची रोजगारक्षमता वाढते.			
२१	<u>**एव्हीऐशन ट्रेनिंग इन्स्टिटयूट स्थापन करणे -**</u> भारतात हवाई वाहतूकीसंबंधी मनुष्यबळाची मागणी वाढत आहे. सद्य:स्थितीत खाजगी संस्था हवाई वाहतूकीसंबंधिचे तांत्रिक व अतांत्रिक मनुष्यबळ आपल्या स्तरावर तयार करुन घेत आहे. तथापी हवाई वाहतूकीसंबंधी मनुष्यबळ तयार करण्यासाठी व अशा प्रकारचे प्रशिक्षण घेऊ इच्छिणा-या उमेदवारांना प्रशिक्षण घेणे आर्थिक दृष्ट्या शक्य होत नसल्याने शासनामार्फत औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये हवाई वाहतूकीसंबंधी प्रशिक्षण सुविधा उपलब्ध करुन देण्याची गरज निर्माण झाली होती. याकरिता सन २००७ मध्ये शासकीय औ.प्र.संस्था, ठाणे व दादर (मुलींची) येथे एव्हीऐशन ट्रेनिंग इन्स्टिटयूट स्थापन करण्याचा शासन निर्णय घेण्यात आला. या संस्थेमधून एअर हॉस्टेस, कस्टमर सर्व्हीस एजंट, डँडीमॅन, एअर क्राप्ट मेंटेनन्स टेक्निशियन, रॅम्प ऑपरेटर, या हवाई वाहतूकी	महाराष्ट्र शासकीय कर्मचा-यांच्या बदल्यांचे विनियमन शासकीय कर्तव्य पार पाडण्यासाठी होणा-या विलंबास प्रतिबंध अधिनियम २००५ मधील प्रकरण क्रमांक ३ च्या कलम १०(१) मधील तरतुदीस अनुसरुन तात्काळ नस्ती शक्यतो त्याच दिवशी किंवा दुस-या दिवशी आणि तातडीच्या स्वरुपाची नस्ती ४ दिवसांत निकाली काढण्यांत येईल अन्य विभागाशी संबंधित नसलेल्या नस्तीवर ४५ दिवसांचे आत व दुस-या विभागाची बाब अंतर्भूत असलेल्या व त्या विभागाचे अभिप्राय आवश्यक असलेल्या नस्तीवर ३ महिन्यांच्या आत निर्णय घेवून	सहा.प्रशि. सल्लागार (तां) वरिष्ठ लिपीक (पहिला मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक ३५० तसेच संबंधित औ.प्र.संस्थेचे प्राचार्य	सहसंचालक (दुसरा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक ३०९

	संबंधी व्यावसायाचे प्रशिक्षण घेवू इच्छिणा-या उमेदवारांना लाभ होईल. सद्य: स्थितीत ५०० उमेदवारांनी या योजनेचा लाभ घेतलेला आहे.	कार्यवाही करण्यांत येईल.		
२५	**सेंटर ऑफ एक्सलन्स योजना -** राज्यात औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमधून दिले जाणारे प्रशिक्षण कारखान्यातील नविन तंत्रज्ञानाच्या गरजेशी सुसंगत होण्यासाठी व जागतिक दर्जाचे कुशल मनुष्यबळ निर्माण करण्यासाठी कारखाने / औद्योगिक संघटना यांच्या सहभागाने केंद्र शासनाने औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांचा दर्जा उंचावून त्यांना सेंटर ऑफ एक्सलन्स मध्ये रुपांतरीत करण्याची योजना सन २००५ पासून सुरु करण्यांत आली आहे. उद्योगधंद्यामध्ये नविन तंत्रज्ञानामुळे बहुकौशल्य कारागीरांची (Multi Skill Workers) गरज असल्याने बहुकौशल्यमुक्त मनुष्यबळ तयार करण्यांसाठी ही योजना औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेमध्ये राबविण्यांत येत आहे. औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांचा दर्जावाढ करुन त्यांना सेंटर ऑफ एक्सलन्समध्ये रुपांतरीत करणे ही योजना सन २००५ - ०६ पासून पहिल्या टप्प्यात	महाराष्ट्र शासकीय कर्मचा-यांच्या बदल्यांचे विनियमन शासकीय कर्तव्य पार पाडण्यासाठी होणा-या विलंबास प्रतिबंध अधिनियम २००५ मधील प्रकरण क्रमांक ३ च्या कलम १०(१) मधील तरतुदीस अनुसरुन तात्काळ नस्ती शक्यतो त्याच दिवशी किंवा दुस-या दिवशी आणि तातडीच्या स्वरुपाची नस्ती ४ दिवसांत निकाली काढण्यांत येईल अन्य विभागाशी संबंधित नसलेल्या नस्तीवर ४५ दिवसांचे आत व दुस-या विभागाची बाब अंतर्भूत असलेल्या व त्या विभागाचे अभिप्राय आवश्यक असलेल्या नस्तीवर ३ महिन्यांच्या आत	सहा.प्रशि.सल्लागार (तां) अधिक्षक अधिक्षक (तां) (चौथा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक ३५० तसेच संबंधित औ.प्र.संस्थेचे प्राचार्य	सहसंचालक (दुसरा मजला) (नवीन इमारत) दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक ३०९

	राज्यातील १२ औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये डोमेस्टीक फंडीगद्वारे सुरु करण्यांत आली आहे. त्याचप्रमाणे जागतिक बँक सहाय्यित व्यावसाय प्रशिक्षण सुधारणा प्रकल्पात राज्यातील ७५ औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये सेंटर ऑफ एक्सलन्स योजनेंची स्थापना करण्यांत आली असून उर्वरित १२ संस्थांमधील फक्त व्यावसायांचा दर्जावाढ करण्यांत आलेला आहे. सेंटर ऑफ एक्सलन्स योजनेंतर्गत १४ सेक्टरचा समावेश करण्यांत आलेला असून सदर अभ्यासक्रम दोन वर्ष कालावधीचा आहे. पहिल्या वर्षी बॉड बेस बेसिक मॉडयुलचे प्रशिक्षण ०६ बेसिक मॉडयुलद्धारे देण्यांत येते. हे प्रशिक्षण पूर्ण झाल्यानंतर पुढील सहा महिन्यांमध्ये ॲडव्हान्स मॉडयुलचे प्रशिक्षण देण्यांत येते. ॲडव्हान्स मॉडयुलचे प्रशिक्षण पुर्ण झाल्यानंतर सहा महिने स्पेशलाईज्ड मॉडयुलचे प्रशिक्षण आस्थापनेमार्फत देण्यांत येते.	निर्णय घेवून कार्यवाही करण्यांत येईल.		

परिशिष्ट १

संचालक (प्रशिक्षण) संचालनालयाच्या स्तरावर विविध प्रशिक्षण योजनांच्या धोरणात्मक बाबींवर निर्णय घेणे दुरध्वनी क्रमांक २२६९५८१९ (चौथा मजला , नवीन इमारत)				
सहसंचालक दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक ३०९			**सहसंचालक दूरध्वनी क्रमांक २६२०६०३/६०४ विस्तारीत क्रमांक ३३७**	
विषय	**कार्यासने**			
आस्थापना व प्रशासन	**कार्यासन अधिकारी कार्यासन क्रमांक १,२, १० व ११**		**ई गर्व्हनस**	**कार्यासन अधिकारी कार्यासन क्रमांक २२**
संस्था व्यवस्थापन	**कार्यासन अधिकारी कार्यासन क्रमांक १२,१७,१९,२०,२१ व २५**		**कौशल्य विकास कार्यक्रम**	**कार्यासन अधिकारी, कार्यासन क्रमांक १८, २३**
नियोजन व वित्त व्यवस्थापन	**कार्यासन अधिकारी कार्यासन क्रमांक ३,१३ व १४**		**भांडार / खरेदी व्यवस्थापन**	**कार्यासन अधिकारी कार्यासन क्रमांक १६ व २५ (ब)**
बांधकाम व्यवस्थापन	**कार्यासन अधिकारी कार्यासन क्रमांक १५**			
माहिती अधिकार	**कार्यासन अधिकारी कार्यासन क्रमांक ०२**			